

Csak ezek figyelembevételével állíthatja szerzőnk, hogy Imre Sándor alapvető munkássága után a magyar nemzetnevelés tartalmának kifejtésére nézve még nem igen történtek kísérletek. (12. l.) — A tanulmány második része a népiskola munkáját tárgyalja a nemzetnevelés szempontjából. Szerzőnk nagyon helyesen hangoztatja, hogy az iskola munkájának elsősorban a nevelés célját kell szem előtt tartania; ezen az alapon ad azután utalásokat a nemzeti és közösségi végcélra az oktatás keretein belül való munkálására. Jóindulatú és sok használható ötlete, tanácsa itt is számos naivitással párosul. Pl. a szociális egymásrautaltság érzékeltetésére aligha alkalmas az olyan példa, amely azt mutatja be, hogy mint pusztítják el és falják fel egymást a természeti lények (45. l.). Veszedelemes példa ez a mai időben.

Faragó László.

Harsányi László: Az akarat nevelése a cserkészletben. Sárospatak, 1938. 86 l.

E dolgozat egyrészt az akarat lélektani mivoltát, pedagógiai jelentőségét, másrészt a cserkésznevelést ismerteti, különös tekintettel annak akaratnevelő hatására. Legérdekesebb és legönállóbb részét a magyar cserkészmozgalom jellemnevelő hatására vonatkozó fejezetek adják, ahol a szerző mint gyakorlati cserkészvezető, saját tapasztalatairól is beszámol. Fejtegeti a magyar cserkészlet különleges célját; az emberebb ember és a magyarabb magyar kialakítását, az önkéntességet, mint a cserkészlet legnagyobb mozgató erejét, a cserkészvezető fontos hivatását, a munkára, igazmondásra, önuralomra, közösségre, fegyelmezett életre nevelést, valamint az érzékiség elleni küzdelmet, mint a kamaszkorban levő cserkészifjúság egyik legnehezebb problémáját. A cserkésznevelés végső betetőzését a keresztény vallásos nevelésben látja.

E mindvégig magas erkölcsi színvonalon mozgó könyvecske sok értékes ösztönzést ad az ifjúság neveléséhez és az önneveléshez.

Somogyi József.

Dr. Draskovits Pál: A magyar kisednevelés és kiseddévónóképzés története és jelen állapota. (Közlemények a Szegedi Ferenc József-Tudományegyetem Pedagógia-Lélektani Intézetéből. 40. sz.) Szeged, 1940., 8-r., 144 l.

A szegedi Egyetem Pedagógia-Lélektani Intézetének értékes közleménysorozatában ez már a 40. kötet s ebben nagy örömmel olvastuk a magyar kisednevelést ismertető, eredeti forrásokon alapuló doktori értekezést. Szépfeladata az, hogy szélesebb köröket is tájékoztasson arról az alapozó, fáradságos, gyermekmentő és fejlesztő munkáról, amelyet a magyar óvónők önfeláldozó szeretettel végeznek. Várkonyi Hildebrand professzornak, a szeminárium vezetőjének érdeklődése és figyelme jól látta a magyar pedagógiai irodalom ilyen irányú munkák tekintetében való nagy hézagosságát s így törekedett pótolni a felismert hiányt.

A szerző a kisednevelést ismertető munkájában három irányú célt szolgált. 1. Ismertetni kívánta a magyar köznevelésnek ezt az ágát, mivel még a szakemberek előtt is ez a legkevésbé ismert területe a magyar nevelésügynek. Az a véleménye, hogy a nevelés e területe alapos feldolgozásának

kellene megalapoznia a további egész nevelést. 2. A magyar kisednevelés megszervezése és kialakítása pedagógiai szervező erőknél, a magyar alkotásnak eredeti megnyilvánulása. Ebben megelőztük Európa legtöbb művelt nemzetét, köztük a németeket is. 3. Az első kiseddóvókat képző intézet szervezése is önálló magyar alkotás s alapításától mai fejlődéséig, önálló, sajátos célú, sajátosan magyar sorsú a fejlődése is. 1837-ben történt alapítása és működésének a kezdete pedig első Európában.

A munka *három részre* tagolódik. A történeti fejlődésben röviden vázolja Fröbel Frigyes és Brunsvik Teréz törekvéseit. A magyar kiseddóvóak fejlődésében kiemeli, hogy a gyermekétkeztetés és az orvosi egészségügyi ellenőrzés már az alapítás első évében, 1828—29-ben Brunsvik Teréz gondoskodása folytán szervezést nyert nálunk. Ha ezt az életrevaló kezdeményezést intézményesen fejlesztették volna tovább, a magyar népi erőnek gyümölcsöző erősödését jelentette volna. Ugy érezzük, hogy a nemzeti megújulás nagy nemzedéke ezen a területen is nagy kezdeményezéseket indított meg, de a továbbfejlődés a század második felében elakadt.

A munka második része a kiseddóvóai nevelés mai rendjét ismerteti. Tárgyalja a kiseddóvóak, a napközi otthonos óvodák, gyermekotthonok szociális (étkeztető, felruházó) egészségvédelmi és nevelési munkáját is. S ismerteti a szerényebb anyagi viszonyok között működő állandó és a nyári mezőgazdasági munkák idején működő gyermek-menedékházak óvó- és nevelő tevékenységét.

A munka harmadik részében a magyar kiseddóvó és óvónőképzés történetét ismerhetjük meg. Ebben a részben a legújabb javítások és tervek is kellő ismertetésben részesülnek s elmondhatjuk, hogy máig élvezet a könyv. A magyar óvónőképzés megalapítója, tolnai gr. Festetics Leó életének rövid rajzával fejeződik be ez a tárgyalás.

Ezután sorolja fel a magyar kisednevelés szakirodalmának legfontosabb műveit, 73 munkát említ ebben az értékes összeállításban.

Gazdag forrásanyag felsorolás egészíti ki a munkát. Itt közli eredeti forrásainak sorát, szemléltető módon mutatja meg a történeti fejlődés megértése céljából az egyes korok óvodai gyermekdal és versanyagának jellegzetes példáit. Érdekes, hogy az óvónőképzésben már 1850-ben volt »gyermekmegfigyelés« s erről a növendékek írásban számoltak be, ezt »kémleret«-nek nevezték akkor. Hasonlóképpen volt bínálati füzetük is a növendékeknek s ma is figyelemre érdemes szempontok szerint ítélték meg egyrészt saját, másrészt társaik nevelési eljárását. Végül az 1837—1939 között eltelt százket iskolai év növendékszámának táblázatos kimutatását közli a munka. A címlapot gr. Brunsvik Teréz mellszobrának fényképmásolata díszíti.

A szerző munkája a vállalt feladat értékes szolgálata. Alkalmas arra, hogy jó tájékoztatóul szolgáljon más téren működő pedagógusok számára is. Minden iskola munkása sok újat ismerhet meg ebből a munkából, ha érdeklődéssel forgatja és olvassa lapjait.

Mácsay Károly.